
Redaktionelt forord

Studier i læreruddannelse og -profession udgiver to numre årligt: et tematisk nummer, der udkommer om vinteren, og et åbent sommernummer. Målet med sommernummeret er at skabe mulighed for, at forskere og undervisere, der har været involveret i et af de mange forsknings- og udviklingsprojekter, der falder uden for temanummeret, får lejlighed til at publicere deres analyser og resultater til gavn for både forskere, praktikere, undervisere og studerende ved professionshøjskoler og universiteter. Ikke mindst den sidste målgruppe – de studerende – er vigtig at få med. En kvalificeret diskussion af, hvordan grundskolen og læreruddannelsen skal udvikles, forudsætter nemlig, at de lærerstuderende i løbet af deres studie møder resultater fra den nyeste uddannelsesforskning, som dette sommernummer rummer seks eksempler på.

Artiklerne i sommernummeret spænder bredt, både i forhold til det genstandsfelt, de beskæftiger sig med, og i forhold til den teori og metode, der anvendes i undersøgelserne. Fem af artiklerne er baseret på kvalitative analyser, mens én trækker på statistiske metoder. To af artiklerne undersøger aktuelle problemstillinger i professionsfeltet, mens fire er overvejende rettet mod læreruddannelsens egen praksis. Hertil kommer, at vi i dette nummer publicerer to artikler, der er forfattet af norske forskere. I redaktionen hilser vi de nordiske bidrag velkommen, da vi i tidsskriftet har en ambition om at indgå i en nordisk og international dialog om, hvordan grundskolen og læreruddannelse kan undersøges og udvikles. Tre af de seks artikler har læreruddannelsens praktik som særligt omdrejningspunkt. Den tematik finder vi ganske velvalgt, da vi med udgivelsen af dette nummer står på tærsklen til den nye læreruddannelse, der har sit første optag efter sommerferien. De erfaringer, professionshøjskolerne kommer til at gøre sig i den forbindelse, kalder på nye undersøgelser, så vi sikrer en kvalificeret debat om læreruddannelsens – og ikke mindst den integrerede praktiks fortsatte udvikling.

Sommernummeret åbner med artiklen ”Har vi et problem? – konstruktion og forhandling af problematiseringer i skolen”, der er skrevet af Oline

Pedersen, Katrine Krogholm Olesen, Lars Nørgaard, Brian Harring Boll og Thomas Thyrring Engsig. I artiklen sætter forfatterne fokus på, hvordan lærere og pædagoger italesætter og håndterer elever, der falder uden for skolens normalkategorier, gennem brug af begrebet og fænomenet *problematiseringer*. Det empiriske grundlag for artiklens analyser er en kvalitativ interviewundersøgelse på fire skoler, der er forskellige både med hensyn til størrelse og beliggenhed og elevpopulationens etniske og socioøkonomiske sammensætning. Artiklens analyser afdækker det paradoksale forhold, at skolens fagprofessionelle har en tendens til at individualisere problemer og elevadfærd trods en intention om at anlægge et mere kontekstuel og socialt blik på eleverne. En væsentlig grund til, at det går sådan, er, at man ude på skolerne anvender en række tiltag – såkaldte sociale teknologier, der spænder bredt, fra kompetenceformularer over trivelsesrum til klasselog – som ofte ender med at blive bestemmende for, hvordan børnene understøttes. Forfatterne pointerer med artiklen vigtigheden af, at de sociale teknologier, der tages i anvendelse på skolerne, bidrager til at anskue børn i problemer fra et socialt og kontekstuel perspektiv.

I artiklen "Uddannelsesparat gennem myndiggørelse" undersøger forfatterne Ulla Højmark Jensen og Lene Kofoed Rasmussen læreres og elevers forståelser og praksisser i forbindelse med uddannelsesparathedsvurderingen. Som baggrund og teoretisk ramme trækker forfatterne på pædagogiske tænkere, der har beskæftiget sig med begrebet "myndiggørelse". Forfatterne argumenterer for en position, der især bygger Freires begreb om empowerment og Biestas begreb om subjektifikation. Empirisk trækker artiklen på to tidligere gennemførte forskningsprojekter, der tilsammen omfatter interview med både skoleledere, lærere og elever. Forfatterne undersøger først lærerperspektivet og viser her, at uddannelsesparathedsvurderingen tilskynder læreren til en praksis, der modvirker elevernes myndiggørelse. Undersøgelsen af elevperspektivet viser, hvordan de ikke-uddannelsesparate elever kan opleve marginalisering og føle sig ansporet til at søge at forbedre sig på systemets præmisser i en pseudoudviklingsproces, hvor de reelt ikke har den store indflydelse. På baggrund heraf diskuterer forfatterne til slut, hvordan lærere i overbygningen kan anspore eleverne til at finde deres egen stemme.

I sommernummerets tredje artikel stiller Eyvind Elstad, Knut-Andreas Abben Christophersen og Are Turmo spørgsmålet: "Hvilken slags faktorer er relateret til lærerstuderendes studieintensitet?" Baggrunden for forskningsspørgsmålet er undersøgelser, der viser, at lærerstuderende ikke bruger så

lang tid på at studere, som man kunne forvente. Det empiriske grundlag er en spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt 1.224 lærerstuderende fordelt på fire danske læreruddannelser. Analysen, der bygger på strukturel modeleringsanalyse, peger på de studerendes selvdisciplin og akademisk pres, som de mest betydende faktorer for de studerendes studieintensitet. Artiklen foreslår i forlængelse heraf, at læreruddannelsen skærper arbejdskrav og i højere grad søger at stimulere de studerendes udvikling af selvdisciplin.

I artiklen "Fagdidaktik i et krydsfelt mellem læreruddannelse og praktik – en undersøgelse af engelsklærerstuderendes kognition om grammatik" præsenterer forfatterne Morten Gustenhoff, Mette Vedsgaard Christensen, Søren Rørdam Bastholm og Maibrit Kristensen resultater fra en undersøgelse af, hvilken betydning lærerstuderendes overbevisninger har for deres didaktiske valg i grammatikundervisningen i praktikken. I forlængelse heraf interesserer forfatterne sig for, hvordan grundlæggende overbevisninger dannes og ændres hos lærerstuderende gennem undervisning og praktik. Artiklens hovedfund er, at almenpædagogiske forestillinger og hensyn vejer tungere for de studerende end fagdidaktisk viden om hensigtsmæssig grammatikundervisning. Dermed skriver artiklen sig ind i den aktuelle diskussion af sammenhæng og progression i læreruddannelsen på tværs af fag og på tværs af de to uddannelsesarenaer.

Peder Holm-Pedersen og Pia Rose Böwadt sætter i artiklen "Praktikken er jo der, man kommer tættest på virkeligheden – en undersøgelse af udviklingen af praksisnær viden til praktikeksamen" fokus på praksisnærhed og spørger, om mere praktik egentlig nødvendigvis betyder, at de studerende får mere praksisnær viden. De to forfattere har brugt Karl Matons Legitimation Code Theory som redskab til at analysere ti udvalgte praktikopgaver fra én professionshøjskoles læreruddannelse. I analysen af opgaverne finder forfatterne ikke en særlig stor grad af praksisnær viden, hvilket kan synes overraskende. De lærerstuderende inddrager praksisnær viden i opgavernes indledende casebeskrivelser, men er ofte ikke i stand til at trække denne viden med over i opgavens analyse. Forfatterne konkluderer derfor, at de studerendes opgaver i høj grad ser ud til at være løsrevet fra den praktik-kontekst, den ellers skulle tage udgangspunkt i, og peger på en række specifikke forhold i praktikfaget og praktikprøven, som bør tages op til fornyet drøftelse.

I sommernummerets sidste artikel, "Naturfag i det flerkulturelle klasserommet som tema i læreruddannelsen", undersøger forfatterne Per Ivar Kvammen og Lise Iversen Kulbrandstad fra Høgskolen i Innlandet i Norge

også praksisnærhed, men på en helt anden måde. De har undersøgt, hvordan teorien i læreruddannelsen i Norge kan gøres mere praksisnær, ved at analysere eksempler på naturfagsundervisning, hvor to lærere på en særlig udvalgt praktiskskole afprøver forskellige sproglige støttestrukturer for flersprogede elever. Artiklens metodiske omdrejningspunkt er det designbaserede projekt *Inclusive Science Teaching*, hvor empirien består af feltnoter, videofilmede undervisningssekvenser og indsamlede skriftlige produkter. Artiklens analyser bringer læseren tæt på observationerne i klasserummet og de sproglige praksisser. Hvad undervisningsindholdet angår, konkluderer artiklen, at brug af sproglige støttestrukturer bidrager til at styrke flersprogede elevers aktive deltagelse. Hvad udviklingen af læreruddannelsens praktikundervisning angår, peger forfatterne på vigtigheden i, at undervisningen af lærerstuderende forankres i konkrete empiriske undersøgelser, som projektet er et eksempel på.

Med disse indledende ord byder vi hermed velkommen til sommernummeret 2023.

*På redaktionens vegne
Tom Steffensen og Bettina Buch*